

Evaluering av nasjonal satsing på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren

Høringsuttalelse fra Forskningsrådet

Oslo, 20. september 2011

I 2006 lanserte Helse – og omsorgsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet en felles femårig satsing på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren. NHD sendte i brev av 22. juni på høring en evaluering av behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren utarbeidet av DAMVAD og Oslo Economics. Hovedformålet med evalueringen har vært å vurdere effekten og innretningen av satsingen. Satsingen foreslås nå utvidet til 10 år forutsatt en positiv halvveiseevaluering. Forskningsrådet støtter aktivt forslaget om å inkludere forskningsdrevet innovasjon som del av den videre satsingen. Forskningsrådet er klar for og bør ha en viktig rolle både som finansieringskilde, rådgiver, nettverksbygger og koordinator og har gjennom omorganiseringen fra 1.1.2011 styrket sitt fokus på forskning, utvikling og innovasjon i offentlig sektor og tjenesteyting.

Helt i tråd med anbefalingene i midtveiseevalueringen, understreker Forskningsrådet behovet for å ha et bredt perspektiv på innovasjonssatsingen i offentlig sektor og sterkere å involvere brukerne på alle nivåer i kjeden av offentlige og private tjenester. Dette vil kreve ny kunnskap, innovativ organisering og utvikling, tilpasning og utprøving av nye tjenester, teknologi og behandlingsformer.

Slik Forskningsrådet ser det adresserer *behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren* FoU på tre måter: gjennom ny kunnskap og nye løsninger som direkte resultat av forskning – *forskningsdrevet innovasjon*, ved systematisk kunnskapsutvikling med utgangspunkt i behov – *innovasjonsdrevet forskning*, og dessuten gjennom *forskningsstøtte til utprøving og evaluering* av nye løsninger. Forskningsrådet har mange års erfaring med støtte til forskning og innovasjon rettet mot offentlige og private aktører i helse- og omsorgssektoren. Forskningsrådets nye innovasjonsstrategi fokuserer arbeidet for innovasjon i helse og omsorgssektoren om følgende tre hovedgrep:

- *SPISS*: Strategisk forskningsinnsats for økt innovasjon og verdiskaping på prioriterte områder
- *BREDDE*: Tilrettelegge for mer forskning i bredden av norsk næringsliv og offentlig sektor gjennom samspill med forskningsmiljøene
- *NYTTE*: Innrette forskningen og samarbeidsformer slik at resultater tas i bruk

Forskningsrådet støtter for øvrig i all hovedsak anbefalingene i evalueringene. Under gir vi nærmere kommentarer til noen av evalueringens anbefalinger.

- Evalueringsrapporten beskriver samlet sett satsingen på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren på en god måte og peker på en rekke viktige funn som bør danne grunnlaget for den videre satsingen. Satsingen har ført til at behov, utfordringer og løsninger innenfor innovasjon i helsesektoren er blitt mer synlige, samt at det er gitt en felles ramme for prioritering av innsatsen hos de aktuelle aktører. Vi er også enig i vurderingen om at satsingen må videreføres for å oppnå de vedtatte målene.

Helsesektoren står i årene som kommer overfor betydelige utfordringer som dels skyldes aldring i befolkningen. Samtidig vil det komme nye resultater av forskning og teknologisk utvikling som kan gi vesentlig bedre muligheter for behandling. En målrettet satsing på mer FoU med formål *flere aktive og sunne år for alle*, slik Forskningsrådet planlegger vil derfor kunne gi stor samfunnsmessig og økonomisk gevinst.

- Rapporten peker på at forskningsdrevet og behovsdrevet innovasjon ikke står i motsetning til hverandre og Forskningsrådet støtter dette synet. Forskningsrådet har lagt til rette for slik satsing blant annet innenfor helse og omsorg. I den perioden

departementenes satsing har funnet sted konstateres det at selv en avgrenset satsing har gitt gode resultater. Forskningsrådets erfaringer viser det samme. Dette skulle tilsi god effekt av forlenget og utvidet satsing. Et sterkere innovasjonsfokus i eksisterende satsinger innenfor helse og omsorg kan gjennomføres innenfor eksisterende ressursrammer ikke minst når det gjelder koordinering, samarbeid og organisering. Økte ressursrammer vil likevel ha stor betydning for en styrket innsats på området og for å stimulere til mer målrettet innsats for innovasjon. Dette vil sikre at flere gode innovasjonsprosjekter ikke stopper opp i påvente av nødvendige midler og at flere prosjekter med et stort innovasjonspotensial ut over en enkelt institusjon eller organisasjon kan gjennomføres.

- Forskningsrådet støtter behovet for å styrke tjenesteinnovasjon. Norge har en god posisjon til å spille en betydelig større rolle innenfor utvikling av avanserte helse- og omsorgstjenester internasjonalt. Vi støtter anbefalingen om at departementet legger til rette for utvikling av konsepter, verktøy og informasjon som er tilpasset tjenesteinnovasjon i helse- og omsorgssektoren. Forskningsrådet bør ha viktig en rolle i en slik prosess. Tjenestesektorenes utfordringer er blant annet knyttet til at «produksjon» og «leveranse» i mange tilfeller skjer samtidig. Derfor anbefales det stort fokus på brukermedvirkning i all ny satsing. Det er behov for mer oppmerksomhet om og støtte til flere pilot-, verifikasjons- og demonstrasjonsprosjekter i offentlige virksomheter – og Forskningsrådet i samarbeid med øvrige virkemiddelaktører vil vurdere nye virkemidler for dette arbeidet knyttet til forsøksvirksomhet i offentlig sektor.
- De store utfordringene i helse- og omsorgssektoren med et endret sykdomsbilde og store pasientgrupper med kroniske sykdommer tilsier at helse- og omsorgstjenestene i kommunene inkluderes som del av satsingen, ikke minst i samhandlingen mellom primær- og spesialisthelsetjenestene. Forskningsrådet anbefaler også økt fokus på koordinert regional satsing på innovasjon i helse- og omsorg i kommunene.
- Forskningsrådet støtter evalueringens anbefaling knyttet til økt fokus på samarbeid om innovasjon mellom næringslivet og helse- og omsorgssektoren. Norsk offentlig sektor trenger innovative leverandører og kan representere et stort marked for et innovativt næringsliv. Virkemiddelaktørene kan bidra til økt mobilisering av samarbeid mellom private og offentlige aktører i arbeidet for økt innovasjon innenfor helse og omsorg gjennom et bredt og stadig bedre tilpasset sett av virkemidler. Oppbygging av gode innovasjonsmiljøer som er relevante for offentlig sektor er også en viktig del av dette. Innenfor de eksisterende finansieringsordninger som forvaltes av Innovasjon Norge og Forskningsrådet kreves bedre samordning når det gjelder finansieringen av prosjekter. Vi vil anbefale å skape rom for å iverksette samarbeidstiltak på dette området i tråd med det Innovasjon Norge og Forskningsrådet tidligere har kommet til enighet om.
- InnoMed kan videreutvikle sin rolle ved i retning av et nasjonalt kompetansemiljø for behovsdrivet innovasjon og være en pådriver gjennom sitt ansvar for møteplasser, behovskartlegging og støtte til forprosjekter. Forskningsrådet vil imidlertid understreke betydningen av en god integrering mellom InnoMeds tiltak og tiltak i det øvrige virkemiddelapparat og i sektoren for øvrig for å få en mest mulig optimal satsing på innovasjon i helse- og omsorgssektoren.

Forskningsrådet ønsker å være en aktiv samarbeidspartner i innovasjonssatsingen i tråd med vår innovasjonsstrategi og de rammer og føringer som gjelder for våre programmer og satsinger. Vi ser fram til Helse- og omsorgsdepartementets og Nærings- og handelsdepartementets oppfølging av evalueringen.